

ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

The Extension Need for Laying Hens Raising in Accordance with Good Agricultural Practices of Farmers in Chiang Mai Province

กชพร ธารสมบัติ นครศ รังควัต* พุฒิสรรค์ เครือคำ และ สายสกุล ฟองมูล

Kotchaporn Tharasombat Nakarate Rungkawat* Phutthisun Kruekum and Saisakul Fongmul

สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่ 50290

Division of Agricultural Extension and Rural Development, Faculty of Agricultural Production, Maejo
University, San Sai, Chiang Mai 50290

* Corresponding author: nakarate@mju.ac.th

(Received: 4 April 2022; Revised: 22 October 2022; Accepted: 27 October 2022)

Abstract

This research aims to study 1) Some basic personal, socio-economic characteristics and knowledge of standards of good agricultural practices for layer farm 2) The need to promote laying hens 3) Factors Affecting the Demand for Laying Hens Promotion and 4) Problems, obstacles and recommendations on standards of good agricultural practices for layer farm. A sample of 317 farmers in Chiang Mai province were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis. The results of the study found that Most of the farmers were male, age 47.46 years, married, graduated with a bachelor's degree, 4.47 household members, 4.85 workers, 66,754.89 baht income, 61,280.75 baht from egg trade, 2,436.27 baht from laying hens, 3,037.85 baht from retired laying hens, average debt 174,889.59 baht, area 7.55, number of laying hens 27,260.23, experience in raising laying hens 17.58 years, receive news from training and from animal health officials, Contact with traders of the Laying Hens Association 8.06 times a year. Very knowledgeable about standards of good agricultural practice for layer farm. The need for promotion was moderate. Twelve factors affecting the demand for laying hens, number of laying hens in the farm, Debt, Knowledge of good agricultural practice standards for layer farm, Sex, Education, Labor, Contact. Officer Awareness of Good Agricultural Practices Standards for Layer Farm, Employees, Household Members, Contact with the Laying hen Association traders and Age. Farmers have moderate problems. There is a suggestion that training on raising laying hens should be organized. And there are always health checks for hens.

Keywords: Accordance with good agricultural practices for layer farm, farmers, layer farm

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมบางประการ และความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ 2) ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่ 317 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้แบบสอบถามโดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (78.2%) อายุเฉลี่ย 47.46 ปี สมรสแล้ว จบปริญญาตรี มีสมาชิกครัวเรือน 4.47 คน แรงงาน 4.85 คน รายได้ 66,754.89 บาทต่อเดือน รายได้จากไข่ไก่ 61,280.75 บาทต่อเดือน จากมูลไก่ไข่ 2,436.27 บาทต่อเดือน จากไข่ไก่พลตระวาง 3,037.85 บาทต่อเดือน หนี้สินเฉลี่ย 174,889.59 บาท พื้นที่ 7.55 ไร่ จำนวนไก่ไข่เฉลี่ย 27,260.23 ตัว ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่ 17.58 ปี รับรู้ข่าวสารการเลี้ยงไก่ไข่จากการอบรม และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านสุขภาพสัตว์ ติดต่อกับผู้ค้าสมาคมไก่ไข่ 8.06 ครั้งต่อปี มีความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่อยู่ในระดับมาก ความต้องการในการส่งเสริมเฉลี่ย 2.72 อยู่ในระดับปานกลาง พบ 12 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ (61.70%) คือ จำนวนไก่ไข่ในฟาร์ม หนี้สิน ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพศ การศึกษา แรงงาน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ สมาชิกในครัวเรือน การติดต่อกับผู้ค้าสมาคมไก่ไข่ และอายุ เกษตรกรมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะจากเกษตรกรว่าควรจัดอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ไข่ และมีการตรวจสุขภาพไก่ไข่สม่ำเสมอ

คำสำคัญ: มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ฟาร์มไก่ไข่

คำนำ

ก่อนจะมีการเลี้ยงไก่ไข่เพื่อการค้า ประเทศไทยได้เลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อยตามธรรมชาติ ต่อมาได้มีการนำไก่พันธุ์เล็กฮอร์นมาเลี้ยงเพื่อการค้า จอมพล ป. พิบูลสงคราม และจอมพล ผิน ชุณหะวัณ ได้สนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงไก่จนมีการเลี้ยงไก่ถูกผสม เพื่อให้ได้ไข่แดงและทนต่อสภาพอากาศของเมืองไทย และผลิตวัคซีนเพื่อช่วยเหลือผู้เลี้ยงไก่จึงเริ่มเป็นที่ยอมรับของประชาชนจนกลายเป็นอาชีพหนึ่งของคนไทย (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2554) ต่อมาประเทศไทยเป็นสมาชิกก่อตั้งองค์การการค้าโลกทำให้มีตลาดที่เปิดกว้างขึ้น โดยสามารถทำการค้ากับประเทศสมาชิกอื่นได้ เนื่องจากหลักการและกฎระเบียบทางการค้าช่วยลดอุปสรรคทางการค้า สร้างความโปร่งใสในระบบการค้า เพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้ค้าและผู้ลงทุน และทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกจากการมีผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพมากขึ้นและราคาถูกลง (กระทรวงการต่างประเทศ, 2555) กรมปศุสัตว์จึงได้ออกกฎระเบียบและมาตรฐานเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดจึงเกิดมาตรฐานการผลิตสินค้าทางการเกษตร (Good Agricultural Practices; GAP) ขึ้น เพื่อให้ฟาร์มเลี้ยงสัตว์

เป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกันและมีคุณภาพ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ส่งออก ลดมลภาวะจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ และเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมป้องกันและกำจัดโรคในฟาร์มเลี้ยงสัตว์

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกร โดยพิจารณาถึงลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำไปวางแผนในการพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ในระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัยและพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป เพื่อให้ได้ไข่ไก่ที่ปลอดภัย มีคุณภาพ เหมาะสมในการนำไปบริโภค และเป็นการพัฒนาฟาร์มไก่ไข่ของไทยให้เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นในระดับประเทศและระหว่างประเทศต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ได้คำนวณเพื่อหาขนาดของกลุ่มประชากรตัวอย่างจากประชากรผู้เลี้ยงไก่ไข่ทั้งหมด 1,531 คน (นวิรัตน์ บุญทองเนียม, 2563) จากสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05 จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการค้นคว้าจากตำราหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและคำถามปลายเปิด โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมบางประการของเกษตรกร ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ผู้ให้ข้อมูลจังหวัดเชียงใหม่ ใช้แบบทดสอบความรู้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านการจัดการไก่อุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบันทึกข้อมูล โดยที่ลักษณะคำถามแบบปรนัยคือ ข้อคำถามแบบถูกและผิด ด้วยคำถามเชิงลบและคำถามเชิงบวก จำนวน 20 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ตอบคำถามไม่ถูกต้อง = 0 คะแนน ตอบคำถามถูกต้อง = 1 คะแนน ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นการวัดระดับความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จากมีความต้องการมากที่สุดไปจนถึงมีความต้องการน้อยที่สุด จำนวน 5 ระดับ คือ ต้องการมากที่สุด = 5 คะแนน ต้องการมาก = 4 คะแนน ต้องการปานกลาง = 3 คะแนน ต้องการน้อย = 2 คะแนน ต้องการน้อยที่สุด = 1 คะแนน ตอนที่ 4 เป็นการสอบถามปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร การสอบถามปัญหาอุปสรรคใช้แบบทดสอบโดยการวัดระดับของปัญหาทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการ

ฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านการจัดการไก่อุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบันทึกข้อมูล ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นการวัดระดับปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จากมีระดับปัญหามากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด จำนวน 5 ระดับ คือ ระดับปัญหามากที่สุด = 5 คะแนน ระดับปัญหามาก = 4 คะแนน ระดับปัญหามากกลาง = 3 คะแนน ระดับปัญหาน้อย = 2 คะแนน ระดับปัญหาน้อยที่สุด = 1 คะแนน ในส่วนของข้อเสนอแนะของเกษตรกร มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดทั้งหมด 8 ด้าน ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และแจกแจงความถี่ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ทำการแจกแจงข้อมูลที่ได้ในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่และจัดลำดับของข้อมูล ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ใช้แบบทดสอบความรู้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านการจัดการไก่อุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบันทึกข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูล โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ใช้แบบทดสอบ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านการจัดการไก่อุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบันทึกข้อมูล โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา จัดกลุ่มให้เป็นคะแนน เพื่อใช้ในการจัดลำดับความต้องการได้รับการส่งเสริมการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ปัญหาจัดกลุ่มให้เป็นระดับของปัญหา เพื่อใช้ในการจัดระดับปัญหามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ สำหรับข้อเสนอนแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ตามที่เกษตรกรได้ตอบไว้ในข้อคำถามแบบปลายเปิดในแบบสอบถาม

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 78.2 มีอายุเฉลี่ย 47.46 ปี ส่วนใหญ่มีสถานะภาพสมรสร้อยละ 69.7 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีร้อยละ 37.9 มีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.47 คน มีแรงงานรวมเฉลี่ย 4.85 คน ประกอบไปด้วย แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.16 คน และแรงงานนอกครัวเรือนเฉลี่ย 2.69 คน มีรายได้รวมเฉลี่ย 66,754.89 บาทต่อเดือน ซึ่งมีรายได้จากการค้าไข่ไก่เฉลี่ย 61,280.75 บาทต่อเดือน จำนวนรายได้จากการค้ามูลไก่ไข่เฉลี่ยอยู่ที่ 2,436.27 บาทต่อเดือน มีรายได้จากการค้าไก่ไข่ปลดระวางเฉลี่ย 3,037.85 บาทต่อเดือน มีหนี้สินในครัวเรือนเฉลี่ย 174,889.59 บาท มีพื้นที่ทั้งหมดเฉลี่ย 7.55 ไร่ มีจำนวนไก่ไข่ในฟาร์มเฉลี่ย 27,260.23 ตัว มีประสิทธิภาพในการเลี้ยงไก่ไข่เฉลี่ย 17.58 ปี มีการรับรู้ข่าวสารการเลี้ยงไก่ไข่จากการเข้ารับการอบรมมากที่สุด มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ โดยที่เจ้าหน้าที่มาประชาสัมพันธ์มากที่สุด ติดต่อบนประเด็นด้านสุขภาพสัตว์มากที่สุด และมีการติดต่อกับผู้ค้าสมาคมไก่ไข่เฉลี่ย 8.06 ครั้งต่อปี

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่อยู่ในระดับมาก เมื่อเฉลี่ยคะแนนความรู้ทั้ง 20 ข้อพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความรู้เฉลี่ย 15.74 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 5 คะแนน และมีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 19 คะแนน โดยคำถาม

ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 ฟาร์มไก่ไข่ไม่ทำเลที่ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมีและชีวภาพที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของไก่ ข้อที่ 2 ฟาร์มไก่ไข่ต้องตั้งอยู่ห่างจากแหล่งรวมสัตว์ปีก เช่น โรงฆ่าสัตว์ปีก ตลาดค้าสัตว์ปีกอย่างน้อย 5 กิโลเมตร ข้อที่ 3 ฟาร์มไก่ไข่ต้องมีพื้นที่เหมาะสมไม่หนาแน่นจนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และข้อที่ 19 วัสดุรองพื้นที่ใช้แล้วหลังการปลดไก่ต้องพ่นด้วยยาฆ่าเชื้อโรคเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายก่อนเคลื่อนย้าย และห้ามนำวัสดุรองพื้นที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีก มีผ้าใบคลุมรถบรรทุกเพื่อป้องกันการตกหล่น คิดเป็นร้อยละ 97.2 เท่ากัน และตอบถูกน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 20 ฟาร์มต้องมีระบบการบันทึกและเก็บบันทึกข้อมูลที่สำคัญ โดยต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 5 ปี เพื่อสามารถตรวจสอบได้ ร้อยละ 30

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการศึกษาความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 2.84) ด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 2.83) ด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย 2.80) ด้านสุขภาพสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.75) ด้านสวัสดิภาพสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.75) ด้านการจัดการฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 2.69) และด้านการบันทึกข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 2.66) มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด 1 ด้าน คือด้านการจัดการไก่อุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่มี (ค่าเฉลี่ย 2.49) (Table 1)

Table 1 The need for promoting lay-hens rearing in accordance with good agricultural practices of farmers in Chiang Mai province

(n=317)

The need for promoting lay-hens rearing in accordance with good agricultural practices for layer farm	$\bar{X}$	S.D.	Level of needed
1. Farm element	2.84	1.44	moderate
2. Farm management	2.69	1.49	moderate
3. Personnel	2.80	1.43	moderate
4. Animal health	2.75	1.54	moderate
5. Animal welfare	2.75	1.61	moderate
6. The management of broilers laying hens and eggs	2.49	1.31	Lowest
7. Environmental	2.83	1.55	moderate
8. Data recording	2.66	1.51	moderate
Total	2.73	1.49	moderate

Remarks: 4.51–5.00 = Highest; 3.51–4.50 = High; 2.51–3.50 = moderate; 1.51–2.50 = Low; 1.00–1.50 = Lowest

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกร โดยการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธี “Stepwise” ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปว่าตัวแปรอิสระใดมีความสัมพันธ์เชิงบวกหรือเชิงลบกับตัวแปรตามและมีระดับความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด (ประยูรศรี, 2555) หรือมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรตาม คือ ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่หรือไม่

การศึกษาในครั้งนี้ได้คัดเลือกตัวแปรอิสระทั้งหมด 16 ตัวแปร ได้แก่ เพศชาย (Male) อายุ (Age) สถานภาพ (STAT) ระดับการศึกษา (EDU) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (MEM) จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน (Labor) จำนวนแรงงานภาคเกษตรนอกครัวเรือน (Employee) รายได้ในครัวเรือน (INC) หนี้สินในครัวเรือน (DEBT) พื้นที่

ถือครอง (Land) จำนวนไก่ไข่ในฟาร์ม (Hen) ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่ (TRAIN) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ (NEWS) การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ (CONT) การติดต่อกับผู้ค้าสมาคมไก่ไข่ (ASSO) และ ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ (KNOW) เพื่อหาว่าตัวแปรอิสระใดมีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ (NEED)

ผลจากการวิเคราะห์การถดถอยพบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 12 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรที่มีผลทางบวก 9 ตัวแปร คือ จำนวนไก่ไข่ในฟาร์ม หนี้สินในครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพศ ระดับการศึกษา แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ และแรงงานภาคเกษตรนอกครัวเรือน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางสถิติในทางลบ 3 ตัวแปร คือ สมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การติดต่อกับผู้ค้าสมาคมไก่ไข่ และอายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 (Table 2) ซึ่งได้สมการถดถอยพหุคูณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{NEED} = & (-1.749) + 0.879\text{SEX}^{**} - 0.021\text{AGE}^{**} + \\ & 0.512\text{EDU}^{**} - 0.075\text{MEM}^{*} + 0.254\text{LABOR}^{**} \\ & + 0.106\text{EMPLOYEE}^{**} + 1.714\text{E-6DEBT}^{**} + \\ & 1.613\text{E-5HEN}^{**} + 0.078\text{NEWS}^{**} + 4.040 \\ & \text{CONT}^{**} - 0.996\text{ASSO}^{**} + 0.139\text{KNOW}^{**} \end{aligned}$$

ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรต่อตัวแปรตามได้ร้อยละ 61.70 ($R^2=0.617$) ขณะที่ร้อยละ 38.30 มาจากปัจจัยอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกร สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. จำนวนไก่ไข่ในฟาร์มมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ กล่าวคือเมื่อจำนวนไก่ไข่เพิ่มมากขึ้นทำให้เกษตรกรมีการลงทุนเพิ่มขึ้น พบเจอปัญหามากขึ้น มีการจัดการที่มากขึ้น จึงมีความต้องการในการส่งเสริมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจักรพงษ์ และนิวัฒน์ (2555) พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองตั้งแต่ 21 ไร่ขึ้นไป มีค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการความรู้ในเรื่องการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวมากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 10 ไร่ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มที่มีพื้นที่ถือครองมากมีการปลูกข้าวนาปรังมาก มีการลงทุนในการปลูกข้าวนาปรังมากทำให้มีความต้องการความรู้ในเรื่องการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวมากเพื่อที่จะลดความเสียหายที่อาจจะเกิดจากการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

2. หนี้สินในครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ซึ่งหนี้สินที่เกิดขึ้นนั้นอาจเกิดจากการลงทุนจากความเข้าใจผิดในการเลี้ยงไก่ไข่ เช่น การวินิจฉัยโรคผิด การซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์ไม่ตรงกับความต้องการของไก่ไข่ หรือปัจจัยอื่น ๆ เกษตรกรจึงมีความต้องการในการส่งเสริมเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุวรัฐ แลสันกลาง และคณะ (2563) พบว่า ปัญหาหนี้สินเกิดจากค่าใช้จ่ายการศึกษาของ

บุตร ใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และหนี้สินที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน การซื้อหยาไถดิน และการฟุ่มเฟือย การกู้ยืมมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูง

3. ความรู้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ หมายความว่า หากเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นเท่าใดจะส่งผลให้เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่มากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) (1943) ของ Maslow (2019) ซึ่งระบุว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่ใช่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญจาก ความต้องการพื้นฐาน ไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

4. การติดต่อกับผู้ค้าสมาคมไก่ไข่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ การพูดคุยแลกเปลี่ยนกันจากผู้ร่วมอาชีพนั้นได้ความรู้และความเข้าใจว่าการติดต่อเจ้าหน้าที่เพราะไม่เป็นทางการและเป็นกันเองมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของราตรี และชาติ (2558) พบว่า การกระจายความรู้ส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยกันในกลุ่มผู้เลี้ยงกันเอง หรือส่งต่อให้ลูกหลานบ้าง แต่ความรู้นั้นมีได้ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงานอื่น ซึ่งธิดิพัฒน์ (2548) กล่าวว่า ความรู้แบ่งออกเป็น ความรู้โดยนัยหรือความรู้แบบไม่เป็นทางการ และความรู้ที่ชัดเจนหรือความรู้ที่เป็นทางการ ซึ่งความรู้แบบไม่เป็นทางการเป็นทักษะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์และการนำมาเล่าสู่กันฟัง จึงไม่สามารถจัดให้เป็นระเบียบหรือหมวดหมู่ได้ และไม่สามารถเขียนเป็นกฎเกณฑ์หรือตำราได้ แต่สามารถถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ได้โดยการสังเกตและเลียนแบบ ความรู้ประเภทนี้เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ

5. เพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติ

ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพราะงานภายในฟาร์มนั้นใช้แรงเยอะ และเพศชายเป็นเพศที่แข็งแรงกว่า เพศหญิงจึงมีความต้องการได้รับการส่งเสริมมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจามะรี และคณะ (2531) พบว่า ในการเลี้ยงสัตว์ เพศหญิงจะทำหน้าที่ในการให้อาหาร และจะทำหน้าที่ในการเลี้ยงหมูเป็นหลัก ส่วนเพศชายจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมดในการทำกิจกรรมอื่น ๆ และต้องให้อาหารวัวและควาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของภัทรพร และชัยพัฒน์ (2559) พบว่า ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อบริเวณหัวไหล่ ข้อศอก ข้อเข่าและข้อเท้า มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างนักกีฬาเพศหญิงและเพศชาย

6. การศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ กล่าวคือ แม้เกษตรกรจะมีการศึกษาสูงแต่ยังคงต้องการความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการทำฟาร์มไก่ไข่ที่ทันต่อเทคนิค วิธีการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิภา และปัญญา (2559) พบว่า ความรู้เป็นสิ่งที่บุคลากรจำเป็นต้องศึกษา และทำความเข้าใจอย่างละเอียดจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบวิธีปฏิบัติที่กำหนดเพื่อไม่เกิดความผิดพลาด ซึ่งงานบริหารงานทั่วไปส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของงานเอกสารหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ และงานดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับส่วนงานหลายส่วนผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรอบรู้ และแม่นยำสูงในการทำงาน ถ้าขาดความรอบรู้และเข้าใจในระเบียบข้อบังคับดังกล่าวจะทำให้งานเกิดความผิดพลาดและกระทบต่อส่วนงานอื่น ๆ ด้วย

7. แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ กล่าวคือ จะมีบุคคลในครอบครัวมีบทบาทร่วมกันในการดูแลและจัดการฟาร์มไก่ไข่ซึ่งต้องการความรู้และความเข้าใจในการเลี้ยงไก่ไข่ สอดคล้องกับการศึกษาของ Daovisan and Chamaratana (2018) ที่ได้กำหนดความมั่นคงในการดำรงชีพของแรงงานใน สปป.ลาว คือความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือน และความอยู่ดีมีสุขของการจ้างงาน เนื่องจากความแตกต่างของบริบทพื้นที่ทำการศึกษาที่แตกต่างกัน แรงงานในครัวเรือนจึงจำเป็นต้องการได้รับความรู้และการส่งเสริมเพิ่มเติมเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

8. การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ กล่าวคือ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่โดยตรงนั้นส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานในการทำฟาร์มไก่ไข่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของขวัญดาว (2562) พบว่า การที่นักวิชาการได้เข้าไปส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์นั้นส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่ดีและเกิดพฤติกรรมการทำเกษตรกรรมที่เปลี่ยนไป โดยยึดหลักการทำเกษตรอินทรีย์ทั้งการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่เกษตรกรกลุ่มสนามชัยเขตได้ฝากถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9. การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีนั้นไม่มีที่สิ้นสุดเกษตรกรจึงต้องการรับรู้ข่าวสารอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของขวัญดาว และวสุธิดา (2562) พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของข่าวสารมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรและการสร้างคุณค่าการทำเกษตรอินทรีย์

10. แรงงานภาคเกษตรนอกครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ กล่าวคือ ลูกจ้างนั้นคือบุคคลที่ดูแลภายในฟาร์มซึ่งต้องใช้ความรู้และความเข้าใจจึงจะสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุชาติ (2561) พบว่า ลักษณะงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานและลูกจ้างในการปฏิบัติงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001. ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานและลูกจ้างได้รับมอบงานที่ทำหยาความสามารถและประสบการณ์ มีปริมาณงานที่เหมาะสม ตรงกับความรู้ความสามารถมีการแบ่งหน้าที่ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mowday *et al.*, (1982) ที่กล่าวว่า ลักษณะงานที่ปฏิบัติหมายถึงงานที่ทำหยาความสามารถ งานที่อาศัยความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ทำให้เป็นตัวอย่างใจให้ผู้ปฏิบัติงานอยากทำงานมากขึ้น

11. อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติ

ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรมีอายุมากขึ้น ประสิทธิภาพการทำงานลดลง จึงคิดที่จะหยุดหรือส่งต่อให้บุคคลอื่นดูแลต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระสมนึก และนิกร (2563) พบว่า ผู้สูงอายุมักมีปัญหาการขาดเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน กิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้มีความนึกถึงแต่เรื่องความชราภาพและปัญหาต่าง ๆ จึงมีแนวโน้มที่จะมาสนใจดูแลตนเองในเรื่องของสุขภาพ จิตใจ การใช้ยา และมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรักของครอบครัว ดังนั้น เมื่อเกษตรกรมีอายุที่มากขึ้นจึงให้ความสนใจกับความต้องการในการส่งเสริมลดลงด้วย

12. สมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ อาจกล่าวได้ว่าสมาชิกมีความต้องการในการประกอบอาชีพแตกต่างกัน

ซึ่งเป็นการสร้างช่องทางหารายได้หลายช่องทาง ป้องกันความเสี่ยงที่ล้มละลายจากการประกอบอาชีพเพียงอาชีพเดียว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิทยา (2564) พบว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมยุควิถีชีวิต “ความปกติใหม่” ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของครัวเรือนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกในครัวเรือนต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้ถึงเรื่องการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่ โดยรวบรวมข้อมูล วางแผนหาวิธีบริหารความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือน ให้สมาชิกและครัวเรือนข้ามผ่านปัญหาและอุปสรรคจากสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฐานะการเงินของครัวเรือนเกิดความมั่นคง

Table 2 Factors affecting the need for laying hens promotion according to good agricultural practice standards for laying hen farms of farmers in Chiang Mai province

(n=317)

Independent variables	Dependent variable		
	The need for Promoting Lay-Hens Rearing in Accordance with Good Agricultural Practices for Layer farm		
	B	t	Sig.
1. Number of laying hens in the farm	1.613E-5	5.851	.000**
2. Household debt	1.714E-6	10.028	.000**
3. Knowledge of good agricultural practices for layer farm	.139	6.947	.000**
4. Contacting the laying hens association	-.996	-5.060	.000**
5. Male	.879	7.002	.000**
6. Education level	.512	3.682	.000**
7. Household labor	.254	4.282	.000**
8. Contacting the laying hens promotion officer	4.040	2.949	.003**
9. News awareness of good agricultural practices for layer farm	.078	2.677	.008**
10. Non-household worker	.106	4.002	.000**
11. Age	-.021	-4.983	.000**
12. Household members	-.075	-2.127	.034*
Constant	-1.749	-2.577	.010*
R ² = .617 (61.70%)		Sig.F = .000**	
		Sig.F = .000**	

Remarks: * Statistically significant level at 0.05, ** Statistically significant level at 0.01

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่

ระดับปัญหาและอุปสรรคในมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ทั้ง 8 ด้านนั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านบุคลากร ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่ และไข่ไก่ และด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการบันทึกข้อมูล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ แต่ละด้านของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรในมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ แต่ละด้านของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

ในด้านการจัดการฟาร์ม เกษตรกรพบปัญหาในการกำหนดขนาดตาข่ายพลาสติกสำหรับล้อมรอบโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่แบบเปิดซึ่งมีขนาดตาข่ายที่กว้างมากเกินไป ไม่สามารถป้องกันสัตว์เลื้อยคลาน นก หู หรือแมลงได้ จึงอยากให้ปรับเปลี่ยนขนาดตาข่ายตามความเหมาะสม ในด้านบุคลากรเพิ่มการจัดกิจกรรมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ไข่สำหรับแรงงานในฟาร์มเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านสุขภาพสัตว์ ควรมีเจ้าหน้าที่หรือสัตวแพทย์เข้ามาตรวจสอบสุขภาพไก่ไข่และให้ความรู้เรื่องโรคระบาดอยู่เสมอ พร้อมทั้งแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับโรคระบาดและแนะนำวิธีการรักษาที่ถูกต้อง รวมถึงจัดทำคู่มือโรคระบาดให้แก่เกษตรกรได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ในด้านสวัสดิภาพสัตว์ เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องควรอธิบายรายละเอียดของหลักสวัสดิภาพสัตว์ให้ชัดเจนและครอบคลุม ลดระยะเวลาในการตรวจลงและส่งผลตรวจให้เร็วขึ้นเนื่องจากได้ผลตรวจช้าทำให้เกษตรกรแก้ไขปัญหาล่าช้าเกินไป และลดการเชือดไก่เพื่อส่งตรวจจากเดือนละหนึ่งครั้งเป็นปีละสองครั้งเพื่อลดปัญหาการขาดรายได้ของเกษตรกร ในด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรเสนอให้เพิ่มการฝังกลบใต้ต้นไม้แทนการขนย้ายไปเผาทิ้ง และในด้านการบันทึกข้อมูล ปรับเปลี่ยนการเก็บข้อมูลเป็นระบบออนไลน์ที่สามารถส่งข้อมูลและรับข้อมูลผ่านเทคโนโลยี เพื่อการทำงานที่สะดวกทั้งเกษตรกรและเจ้าหน้าที่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่มีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านองค์ประกอบฟาร์ม ขณะเดียวกันด้านการจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่ และไข่ไก่มีความต้องการน้อยที่สุด ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีทั้งหมด 12 ตัวแปร โดยแบ่งตัวแปรที่มีผลทางบวก 9 ตัวแปร คือ จำนวนไก่ไข่ในฟาร์ม หนี้สินในครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เพศชาย ระดับการศึกษา แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ และแรงงานภาคเกษตรนอกครัวเรือน ตัวแปรที่มีผลทางลบ 3 ตัวแปร คือ สมาชิกในครัวเรือน การติดต่อกับผู้ค้าสมาคมไก่ไข่ และอายุ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ทั้ง 8 ด้านนั้น อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเกษตรกรพบปัญหาในการกำหนดขนาดตาข่ายพลาสติกสำหรับล้อมรอบโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่แบบเปิดซึ่งมีขนาดตาข่ายที่กว้างมากเกินไป อยากให้ปรับเปลี่ยนขนาดตาข่ายตามความเหมาะสม เพิ่มการจัดกิจกรรมอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ไข่สำหรับแรงงานในฟาร์มเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีเจ้าหน้าที่หรือสัตวแพทย์เข้ามาตรวจสอบสุขภาพไก่ไข่และให้ความรู้เรื่องโรคระบาดอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า กรมปศุสัตว์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดหน่วยงานลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นจริงภายในฟาร์ม สอบถามข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขจากเกษตรกร แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาทางออกที่เหมาะสม พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อตอบสนองการเลี้ยงไก่ไข่ที่ได้มาตรฐานและทุนแรงเกษตรกร
2. กรมปศุสัตว์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหามาตรฐานที่ตรงจุด มีการตรวจความ

เรียบร้อยและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง มีการจัดการอบรมประจำเดือนของสหกรณ์ไก่ไข่ในแต่ละจังหวัดเพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

3. จากผลจากการศึกษาข้อเสนอแนะของเกษตรกรในเรื่องของการส่งตรวจโรคไก่ประจำเดือนนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนวิธีการเป็นการส่งตรวจทุก ๆ หกเดือน ด้วยวิธีการ Swap แม่ไก่ไข่เพื่อส่งตรวจแล้วออกไปรับรอง เพื่อรักษาชีวิตแม่ไก่ไข่ให้เกษตรกรไม่ต้องสูญเสียแม่ไก่ไข่และสูญเสียรายได้ลงไป

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2554. การเลี้ยงไก่ไข่. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

กระทรวงการต่างประเทศ. 2555. องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO). แหล่งที่มา <https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc2715e39c306000a368?cate=5d5bcb4e15e39c3060006872> (8 สิงหาคม 2565).

ขวัญดาว แต่งตั้ง และสุธิดา นุริตมณดี. 2562. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการสร้างคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ประเทศไทย. วารสารปัญญาภิวัฒน์ 11(3): 42-54.

จักรพงษ์ มานะดี และนิวัฒน์ มาศวรรณ. 2555. ความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรัง ในตำบลหนองหมื่นถ่าน อำเภอบางบาล จังหวัดอยุธยา. วารสารวิจัย มช. (ฉบับบัณฑิตศึกษา) 12(3): 148-156.

จามะรี พัทธวงษ์ เบญจวรรณ ทองศิริ และเบญจวรรณ ชินวัตร. 2531. บทบาทของชายและหญิงในระบบการทำฟาร์มในอำเภอฟ้าว จังหวัดเชียงใหม่: รายงานการสัมมนากระบวนการทำฟาร์ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จิตพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์. 2548. หน่วยที่ 2 การประยุกต์นิเทศศาสตร์ด้านการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนา. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการประยุกต์นิเทศศาสตร์เพื่อการพัฒนา เล่มที่ 1. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

นวรรตน์ บุญทองเนียม. 2563. ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ระดับจังหวัด ปี 2563. แหล่งที่มา <http://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th/service-ict/report/340-report-thailand-livestock/reportservey2563/1503-2563-prov> (3 มิถุนายน 2565).

ประยูรศรี บุตรแสนคม. 2555. การคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้าในสมการถดถอยพหุคูณ. วารสารการวัดผลการศึกษา ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม 2555 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

พระสมนึก จรโณ และนิกร ยาอินตา. 2563. ความรัก ความศรัทธา และการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ 5(5): 1-11.

ภัทราพร ชัยสำเริง และชัยพัฒน์ หล่อศิริรัตน์. 2559. การเปรียบเทียบความแข็งแรงของกล้ามเนื้อในนักกีฬาว่ายน้ำระยะสั้นและระยะกลาง. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ 17(1): 12-24.

ราตรี สิทธิพงษ์ และชวลี ตระกูล. 2558. การจัดการความรู้ของเกษตรกรที่ทำการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ตำบลหินดาด อำเภอบางบาล จังหวัดกำแพงเพชร. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทม.ส.) 21(3): 97-106.

วิทยา อบโอ. 2563. การบริหารความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนในสภาวะความปกติใหม่. วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 10(2): 69-80.

วิภา นาโค และปัญญา อัครพุทธพงศ์. 2559. การศึกษาความต้องการการพัฒนาความรู้ทักษะและวิธีการพัฒนาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายปฏิบัติการตำแหน่งเจ้าหน้าที่สำนักงาน งานบริหารงานทั่วไป ภายใต้สำนักงานมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา 11(4): 106-116.

สุชาติ อดุลย์บุตร. 2561. ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานและลูกจ้างองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. วารสารเกษมบัณฑิต 19(ฉบับพิเศษ): 201-212.

สุวรรฐ แลสันกลาง พิบูลย์ ชยโอวสกุล จุฑิกานต์ สุริยะสาร และชุตินิษฐ์ ปานคำ. 2563. การบริหารจัดการหนี้สินครัวเรือนแบบมีส่วนร่วมจังหวัดลำปาง. วารสาร

วิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
ภาคเหนือ 10(2): 31-44.

Daovisan, H and T. Chamaratana. 2018. Confirmatory
Factor Analysis of Assets That Influence
Informal Garment Workers Livelihood
Security. Laos. Societies 8(45): 1-11.

Maslow, A.H. 2019. A Theory of Human Motivation.
General Press, New Delhi.

Richard. T, R. Mowday, M. Steers and W.P Lyman.
1982. Organization Linkages: the Psychology
of Commitment Absenteeism and Turnover,
Academic. New York.

Yamane, T. 1973. Statistics: An Introductory
Analysis. 3rd Edition, Harpe and Row,
New york.